

Тема: Особливості сюжету і композиції роману «Дон Кіхот»

Мета: розвиток компетентностей

предметних і комунікативних: знання і розуміння змісту 1 частини роману «Дон Кіхот», особливостей його сюжету і композиції; уміння характеризувати ідейно-тематичні та естетичні особливості твору, передавати за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого та/або прочитаного художнього тексту / медіатексту;

ключових: уміння розкривати взаємозв'язок між композиційними елементами твору; використовувати вербальні та невербальні засоби під час виступу перед аудиторією; використовувати різні форми презентації власної позиції для досягнення відповідної комунікативної мети.

Обладнання: підручник, зошити, ПК, презентація.

Тип уроку: урок формування нових знань, умінь та навичок.

Зміст уроку

I. Актуалізація знань

Хвилинка творчості. Презентації учнівських планів – сценаріїв коміксу / короткого відеофільму про життя і пригоди Сервантеса.

Перегляд відеопрезентації А. Химинець «Біографія М. де Сервантеса»:

https://drive.google.com/file/d/11K-oIug5FxagYK8QV_bymxtBcLzGkeFh/view?usp=drive_link

– Що ви хотіли б змінити, додати у свій план? А в переглянута презентацію?

II. Мотивація навчальної діяльності

Повідомлення теми уроку. Визначення очікуваних результатів відповідно до орієнтирів навчальної програми.

Вступне слово вчителя. Портрет-міф. Хорхе Луїс Борхес, аргентинський прозаїк, один із найвидатніших письменників XX сторіччя, створив свій портрет – «Притчу про Сервантеса і Дон Кіхота»: «Надокучивши своєю Іспанією, старий солдат короля тішився безмежними просторами Аріосто, місячною долиною, де перебуває час, розтриньканий у пустих снах, і золотою статуєю Магомета, котру поцупив Ринальд Монтальванський.

Незлобиво жартуючи із себе, він вигадав легковірну людину, збиту з пантелику читанням небилиць, яка вирушила шукати подвиги та чудеса в прозаїчних місцевостях із назвами Монтель і Тобосо.

Переможений реальністю та Іспанією, Дон Кіхот сконав у рідному селі року 1614-го. Ненадовго пережив його і Мігель де Сервантес.

Для обох, сновидця та його сну, вся суть сюжету була в протиставленні двох світів: вигаданого світу лицарських романів і повсякденного, абиякого світу сімнадцятого століття.

Вони й не підозрювали, що віки зглядять наприкінці цю різницю, не підозрювали, що і Ламанча, і Монтель, і виснажена постать мандрівного лицаря стануть для прийдешніх поколінь такою ж поезією, як плавання Синдбада або безмежні простори Аріосто.

Через те що література починається міфом і закінчується ним».

III. Сприйняття і засвоєння матеріалу

Характеристика особливостей сюжету і композиції твору. «Дон Кіхот» – енциклопедія цілої епохи. У книжці зображено іспанську дійсність кінця XVI – початку XVII ст., тобто періоду глибокої кризи. Дон Кіхот і Санчо Панса блукають Іспанією часів Сервантеса, зустрічаються з людьми різних соціальних прошарків: ченцями й розбійниками, священниками й комедіантами, дворянами й купцями, пастухами й цирульниками, погоничами мулів і лакеями, відставними солдатами й каторжниками. У романі 669 персонажів – здебільшого живих неповторних характерів, величезна кількість епізодів, у яких розкривається повсякденне життя іспанської провінції та великих міст, замків і постійних дворів. Уперше широким потоком змальоване народне життя, цілісна картина суспільства.

Роман складається з окремих епізодів – подвигів Дон Кіхота, які пов'язані в цілісний текст головним композиційним прийомом – мандрівкою. У романі також є кілька вставних новел, герої цих романтичних любовних історій протистоять незгодам життя. У першій частині роману автор оповідає про комічні вчинки героя, які викликають у читача сміх. Дон Кіхот щиро хоче допомагати людям, але тільки шкодить їм. У другій частині автор глибше розкриває характер персонажа, вона менше зосереджена на дії, а більше на роздумах та діалогах. Хоча роман пародійний, друга частина – переважно серйозний філософський роздум. Тому у творі поєднано ознаки різних жанрів.

Сюжет першої частини наступний. Передусь пролог, у якому автор у читачів просить пробачення за простий стиль свого твору, неналежний для лицарського роману. Перший розділ розповідає про характер і звички дворянина Алонсо Кіхано з Ламанчі. Герой сходить з глузду через недосипання, життя впроголодь та надмірне читання лицарських романів. Далі автор розповідає про два виїзди Дон Кіхота. Під час першого він ночує в заїжджому дворі, який здався йому замком, комічно висвячується в лицарі та звільняє пастушка Андреса від хазяйських знущань. Побитого погоничем дона Алонсо привозять додому, але він не здається.

Удруге Дон Кіхот виїжджає разом із сусідом Санчо Пансою, який став його джурою-зброєносцем. Так розпочинається друга частина кумедних пригод, починаючи з битви Дона Кіхота з вітряками, які йому здалися лютими велетнями. Наприкінці першої частини роману виснаженого знегодами героя оголошують божевільним і знову повертають додому.

На фінал першої частини автором написано шість віршів, серед яких присвяти Дон Кіхотові та його гробниці, Росінантові, Санчо Пансі та Дульсінеї. Таким чином автор підносить не тільки мандрівного лицаря, але й інших персонажів до рівня легендарних осіб.

IV. Формування знань, умінь, навичок, компетенцій

Опрацювання статті підручника «Роман “Дон Кіхот”». Завдання: охарактеризувати особливості сюжету і композиції твору.

Стислий переказ прочитаних удома розділів.

*Читання і обговорення, стислий переказ наступних пригод і подвигів Дон Кіхота.
Робота в групах: представлення одного з подвигів героя.*

Визначення композиційних елементів частини першої роману.

Експозиція – розповідь про життя Дон Кіхота.

Зав'язка – рішення Дон Кіхота стати мандрівним лицарем.

Розвиток дії – мандри і «подвиги» Дон Кіхота.

Кульмінація – звільнення каторжників (кульмінаційний момент розвитку гуманістичної ідеї, що людина народжена вільною, і ніхто не має права позбавляти її волі).

Розв'язка – розпорядження арештувати Дон Кіхота за розбійництво та його повернення додому.

Виконання інтерактивних вправ.

«Дон Кіхот». Жанрові ознаки: <https://learningapps.org/display?v=p7otgeman24>

Пародійний характер роману «Дон Кіхот»:

<https://learningapps.org/display?v=pv7kaqcnc24>

Зіставлення виконаної вправи із заповненою удома таблицею.

V. Закріплення матеріалу, узагальнення та корекція знань

Бесіда за змістом уроку.

– У чому особливість побудови роману «Дон Кіхот»?

– Чому роман називають пародійним? Риси яких інших жанрів йому властиві?

– Яким постає перед читачем Дон Кіхот на початку роману? Зачитайте його портрет.

Опишіть побут небагатого іспанського гідальго. Яка роль цього опису у творі?

– Оцініть, наскільки Дон Кіхот досяг поставленої мети під час Першого виїзду, Другого виїзду.

– Навіщо Дон Кіхот вступив у бій із вітряками? Чи були в нього шанси на перемогу?

Чим це не схоже на інші «подвиги» героя?

– Яка композиційна роль епізоду звільнення каторжників?

– Чи закономірною є розв'язка історії лицарських подвигів героя?

Робота в групах із завданнями робочого аркуша. Виконання завдань 1–5:

– причини, що спонукали Дон Кіхота відправитися в мандри;

– карта – маршрут подорожі Дон Кіхота;

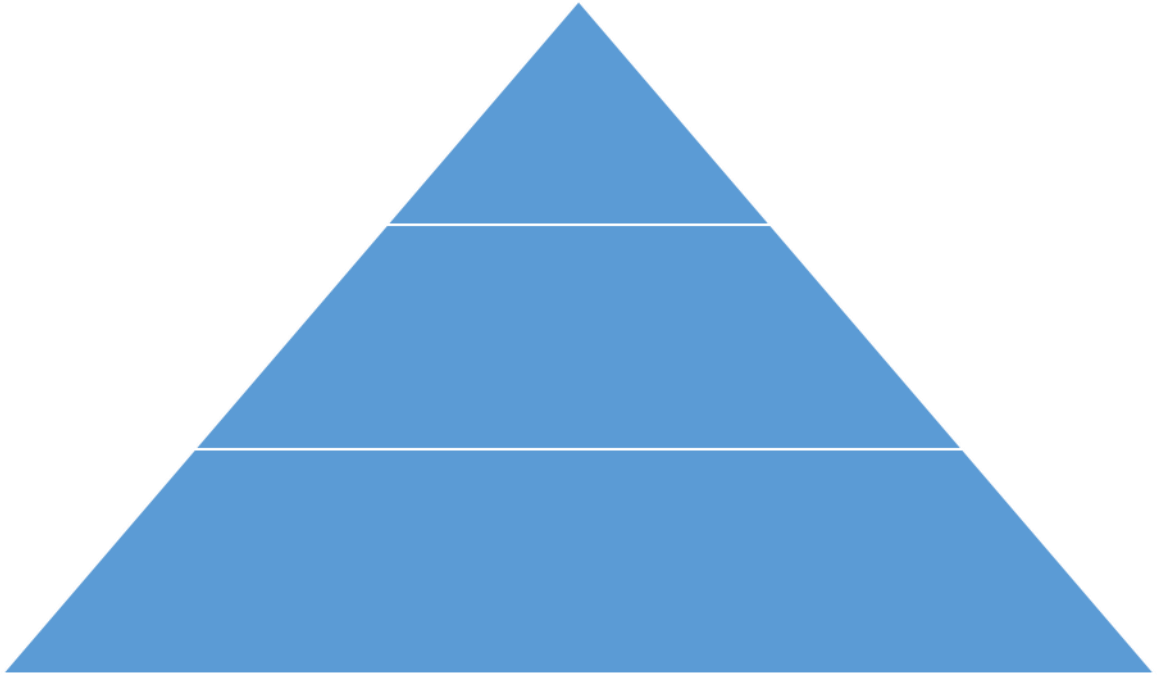
– таблиця «Два світи в романі – конфлікт між дійсністю та уявністю»;

– опорна схема «Композиція роману “Дон Кіхот”»;

– визначення композиційних елементів роману «Дон Кіхот».

VI. Підбиття підсумків

Вправа «Піраміда знань»: опишіть сюжет і композицію твору так, щоб у вершині піраміди було не більше 3-х слів, посередині – не більше 5-ти, а в підніжжі – 7.

Працюємо вдома

1. Прочитайте наступну частину роману.
2. Опишіть ідеального середньовічного лицаря. Чи відповідає цьому образу Дон Кіхот? Поміркуйте, чому лицарські ідеали застаріли для ренесансної людини.
3. Заповніть у зошитах таблицю «Конфлікт між дійсністю та уявністю».